PHÁP LUẬT VỀ CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG 2 CẤP TRONG DỰ THẢO LUẬT TỔ CHỨC ĐỊA PHƯƠNG NĂM 2025 (SỬA ĐỔI)

PHẠM MINH GIA Ý
Trường Đại học Phan Thiết

Nhận bài ngày 08/4/2025. Sửa chữa xong 12/4/2025. Duyệt đăng 17/4/2025.

Abstract

Based on the content of the Draft Law on Local Organization 2025 (amended), the Law on Organization of Government 2015 (amended and supplemented in 2019), the current Law on Organization of Government 2025, the 2013 Constitution, relevant current laws, and the Politburo's directives and orientations on building a two-level local government, the author focuses on studying the new regulations on local government organization in the draft, comparing them with the aforementioned legal documents to clarify their content. From the research findings, the author identifies several limitations and shortcomings of the draft and proposes solutions for effective implementation in the near future.

Keywords: *Two-level local government, urban, rural.*

1. Đặt vấn đề

Trải qua gần 80 năm hoạt động của chính quyền địa phương (CQĐP) 03 cấp theo quy định của 05 bản Hiến pháp Việt Nam, nước ta đã xây dựng được nền hành chính địa phương đáp ứng tốt yêu cầu trong giai đoạn vừa qua. Tuy nhiên, trong giai đoạn sắp tới, khi đất nước tiến vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc thì nền hành chính địa phương cần phải thay đổi để đáp ứng yêu cầu của giai đoạn lịch sử mới. Thực hiện chỉ đạo của Đảng và Nhà nước, CQĐP cần tinh gọn còn 02 cấp nên dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi) có ý nghĩa quan trọng trong thể chế hóa chủ trương này. Chính vì lý do này, tác giả đã nghiên cứu "Pháp luật về chính quyền địa phương 02 cấp trong dự thảo Luật Tổ chức địa phương năm 2025 (sửa đổi)".

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những quy định mới của dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi)

2.1.1. Về hình thức

Dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi) (sau đây gọi tắt là dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi)) gồm 7 chương và 49 điều [1], giảm 01 chương và 94 điều so với Luật Tổ chức chính quyền địa phương 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2019) (sau đây gọi tắt là Luật năm 2015). Các chương trong dự thảo Luật 2025 (sửa đổi) được sắp xếp khoa học với tên chương mới nêu bật các chủ đề trọng tâm của Luật kết hợp ý chính của các điều để làm rõ nội dung và giảm số lượng điều của Luật cũ, nhằm đáp ứng chỉ đạo của Bộ Chính trị là văn bản quy phạm pháp luật ban hành phải bảo đảm dân chủ, chuyên nghiệp, khoa học, kịp thời, khả thi, hiệu quả, minh bạch, dễ tiếp cận và dễ áp dụng trên thực tế [2].

2.1.2. Về nội dung

Thứ nhất, về đơn vị hành chính và tổ chức CQĐP ở đơn vị hành chính, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) quy định đơn vị hành chính địa phương chỉ còn cấp tỉnh và cấp xã, không còn cấp huyện. Hai cấp mới này có tên gọi là cấp tỉnh (gồm tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương) và cấp cơ sở (gồm xã, phường, đặc khu tại hải đảo). Phân định rõ CQĐP ở nông thôn (tỉnh và xã), CQĐP ở đô thị (thành phố trực thuộc

Email: pmgy@upt.edu.vn

trung ương và phường). Như vậy, CQĐP sắp tới sẽ không còn huyện, quận, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh, trực thuộc thành phố trung ương; ở cấp xã chỉ còn xã, phường, không còn thị trấn.

Thứ hai, về nguyên tắc và tổ chức hoạt động của CQĐP, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đề cao trách nhiệm của Chủ tịch Ủy ban nhân dân (UBND), chế độ làm việc của Hội đồng nhân dân (HĐND) là chế độ tập thể, đề cao quyền con người và quyền công dân theo Hiến pháp năm 2013. Một điểm mới quan trọng của dự thảo với mục đích tăng quyền của CQĐP là tránh đưa về trung ương xin ý kiến chỉ đạo, nhằm tiết kiệm thời gian, những công việc nào thuộc thẩm quyền của địa phương nào thì phải do địa phương đó quyết định, địa phương đó tổ chức thực hiện và tự chịu trách nhiệm. Quy định này thể hiện sự nghiêm túc thực hiện chỉ đạo của Tổng bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam tại Hội nghị Trung ương 10 Khóa XIII vừa qua [3].

Thứ ba, về quy chế làm việc của HĐND và UBND, CQĐP từ trước đến nay đều tự ban hành quy chế làm việc tùy theo mỗi địa phương cụ thể. Tuy nhiên, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đã quy định quy chế làm việc mẫu để tất cả địa phương căn cứ vào để xây dựng thực hiện một cách thống nhất trên phạm vi cả nước. Quy chế làm việc mẫu của HĐND do Quốc hội ban hành và Quy chế làm việc mẫu của UBND do Chính phủ ban hành [1].

Thứ tư, về thành lập, giải thể, nhập, chia đơn vị hành chính, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) có tách ra nguyên tắc và điều kiện thực hiện các nội dung làm rõ hơn so với Luật năm 2015. Trong đó, đưa vào nguyên tắc đầu tiên là tuân thủ quy định Hiến pháp và pháp luật, bảo đảm tính ổn định, thông suốt, liên tục của quản lý nhà nước và nguyên tắc thứ ba là phải bảo đảm công việc, thủ tục liên quan đến người dân, doanh nghiệp và xã hội được tiếp nhận, giải quyết kịp thời, thuận lợi [1]. Về điều kiện, dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) có nêu 05 điều kiện, trong đó điều kiện thứ 5 là tiêu chuẩn của ĐVHC theo quy định của Ủy ban Thường vụ Quốc hội (UBTVQH). Căn cứ dự thảo do Bộ Nội vụ trình UBTVQH ban hành tiêu chuẩn ĐVHC cấp tỉnh, cấp xã, đang được Bộ Tư pháp thẩm định trước khi trình UBTVQH. Cụ thể:

- Đối với sáp nhập tỉnh, gồm 06 tiêu chí: (i) diện tích tự nhiên: tối thiểu 5000 km2; (ii) quy mô dân số: tối thiểu 1,4 triệu người; (iii) tiêu chí về lịch sử, truyền thống, văn hóa, dân tộc: tỉnh mới sáp nhập phải có các yếu tố tương đồng tiêu chí này, bảo đảm khối đoàn kết, gắn bó của cộng đồng người dân của các tỉnh được sáp nhập vào một tỉnh; (iv) tiêu chí về địa kinh tế: các tỉnh sáp nhập phải có vị trí địa lý liền kề, hạ tầng giao thông, quy mô về trình độ phát triển kinh tế phù hợp, tổ chức không gian kinh tế…; (v) tiêu chí về địa chính trị: trình độ, năng lực quản lý của cấp ủy, CQĐP của các tỉnh trước và sau khi sáp nhập; (vi) tiêu chí về quốc phòng, an ninh: đặc biệt xây dựng khu vực phòng thủ tại các địa bàn trọng yếu, khu vực đảo, quần đảo và vùng biên giới [4].

- Đối với sáp nhập xã, phường: Diện tích tự nhiên, quy mô dân số một xã mới phải có diện tích tự nhiên và quy mô dân số đồng thời đạt từ 300% trở lên của tiêu chuẩn cấp xã theo quy định hiện hành. Đối với một phường mới sẽ có diện tích từ 35 km2 trở lên, quy mô dân số phải từ 50.000 trở lên. Nếu sắp xếp từ 04 đơn vị cấp xã trở lên thành 01 xã, phường mới thì không theo tiêu chuẩn phường xã đã nêu [5].

Thứ năm, về nhiệm vụ và quyền hạn của CQĐP, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đã tách bạch điều riêng về nhiệm vụ, quyền hạn của HĐND và UBND của CQĐP ở nông thôn và CQĐP ở đô thị, phù hợp với Luật Thủ đô, các nghị quyết thí điểm của Quốc hội và của chính quyền đô thị tại Thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hải Phòng, của nhằm gom về một luật duy nhất là Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi). Nhiệm vụ của chính quyền cấp cơ sở là một nhiệm vụ mới khi nhiệm vụ của CQĐP cấp huyện đã không còn và nhiệm vụ của cấp xã theo Luật năm 2015 đã không đáp ứng với yêu cầu hiện tại. Do đó, dự thảo Luật đã quy định mới nhiệm vụ, quyền hạn của cấp cơ sở [1].

Thứ sáu, các quy định về thẩm quyền, phân quyền, phân cấp và ủy quyền, dác quy định này vẫn được dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đưa vào nhưng đã làm rõ hơn, đầy đủ hơn và có bổ sung quy định mới hơn so với Luật năm 2015. Các quy định mới của dự thảo bao gồm:

- Về thẩm quyền: Thực hiện ứng dụng khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số. Điểm e, Khoản 2, Điều 11 của Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đã xác định một nguyên tắc mới về phân định thẩm quyền của CQĐP là đáp ứng yêu cầu quản trị địa phương; ứng dụng khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số [1]. Quy định này là "… yếu tố quyết định phát triển các quốc gia, là

điều kiện tiên quyết, thời cơ tốt nhất để nước ta phát triển giàu mạnh, hùng cường trong kỷ nguyên mới – kỷ nguyên vươn mình của dân tộc" [6].

Nguyên tắc phân định thẩm quyền này nhằm thực hiện mục tiêu từ nay đến năm 2030, Việt Nam trở thành nước đang phát triển, thu nhập trung bình cao và đến năm 2045, Việt Nam trở thành nước phát triển, thu nhập cao [6].

Ngoài việc cơ quan nhà nước trung ương phân quyền cho CQĐP theo Luật Tổ chức Quốc hội 2014 và Luật Tổ chức Chính phủ năm 2025, dự thảo Luật 2025 (sửa đổi) đã quy định CQĐP được chủ động đề xuất với cơ quan có thẩm quyền (Quốc hội, Chính phủ, các Bộ) phân quyền, phân cấp cho CQĐP phù hợp vưới khả năng và điều kiện thực tiễn của từng địa phương theo vùng nông thôn, vùng đô thị [1]. Quy định này sẽ tạo điều kiện cho các địa phương mạnh dạn đề xuất cấp trên giải pháp cụ thể để thực hiện nhanh, chủ động, hiệu quả cho phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương mình.

- Về phân quyền: Bổ sung phân quyền trong Nghị quyết của Quốc hội, ngoài quy định trong luật. CQĐP được tự chủ thực hiện, không bắt buộc xin ý kiến của cấp trên khi đã được cấp thẩm quyền phân quyền, phân cấp và ủy quyền [1].

- Về phân cấp: Quy định phân cấp được thực hiện đến các cơ quan chuyên môn, các đơn vị sự nghiệp công lập, đơn vị hành chính cấp dưới. Quy định này để tăng quyền tự chủ cho các đơn vị này trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Các đơn vị nêu trên được quyền đề xuất với cơ quan hành chính nhà nước trung ương, với UBND cấp tỉnh, UBND cấp cơ sở (các cơ quan chuyên môn, đơn vị sự nghiệp công lập cùng cấp) về phân cấp.

- Về ủy quyền: Mở rộng việc ủy quyền với các đối tượng được ủy quyền gồm: Chủ tịch UBND, Thủ trưởng cơ quan chuyên môn, tổ chức hành chính khác, các đơn vị sự nghiệp công lập với thời gian ủy quyền, nội dung ủy quyền. Đơn vị được ủy quyền có quyền đề xuất điều chỉnh nội dung được ủy quyền. Các quy định mới này nhằm tăng quyền tự chủ của cơ quan cấp dưới, giảm sự ôm đồm không cần thiết của cơ quan cấp trên.

Thứ bảy, về hiệu lực thi hành và quy định chuyển tiếp, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) về Tổ chức chính quyền địa phương là luật đầu tiên mà quy định thời gian hết hiệu lực thi hành của một số văn bản luật, nghị quyết của Quốc hội như Chương III của Luật Thủ đô, các nghị quyết Quốc hội về tổ chức chính quyền đô thị tại các thành phố như Thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Đà Nẵng… Quy định chuyển tiếp cho phép thời hạn tới 02 năm để có quy định pháp luật đồng bộ cụ thể về nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức hoạt động của CQĐP mới. Trong thời hạn chuyển tiếp, Luật giao quyền cho Chính phủ phân định lại trong thời gian chờ hoàn thiện pháp luật liên quan. Văn bản quy phạm pháp luật của cấp huyện nếu chưa được chính quyền cấp tỉnh mới thay thế thì vẫn có hiệu lực.

2.2. Những điểm mới của Dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi) so với Luật Tổ chức chính quyền địa phương số 65/2025/QH15 có hiệu lực từ 01/3/2025

2.2.1. Về hình thức

Vẫn giữ 07 chương nhưng giảm 01 điều, do giảm 03 điều về CQĐP cấp huyện và thêm 02 điều do tách nhiệm vụ, quyền hạn của CQĐP cấp tỉnh thành 02 điều thành CQĐP ở nông thôn và CQĐP ở đô thị; chính quyền cấp xã thành 02 điều, gồm chính quyền xã và chính quyền phường.

2.2.2. Về nội dung

- Điều 1 Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đã bỏ đơn vị hành chính "thị trấn", chính quyền hải đảo thành chính quyền đặc khu.

- Điều 2 đã bỏ chính quyền huyện ở chính quyền nông thôn. Bỏ chính quyền thị xã, quận, thành phố trực thuộc tỉnh, thành phố trực thuộc thành phố trung ương; CQĐP ở hải đảo là chính quyền ở đặc khu tương đương chính quyền cấp xã, không tương đương cấp huyện.

- Bổ sung mới quy định về nhiệm vụ và quyền hạn của chính quyền ở đô thị (thành phố trực thuộc trung ương và phường) thực hiện nhiệm vụ và quyền hạn của chính quyền cấp tỉnh, cấp xã nhưng thêm một số quyền hạn cho chính quyền đô thị.

- Quy định hiệu lực thi hành và điều khoản chuyển tiếp mới so với Luật Tổ chức chính quyền địa phương hiện hành 2025 (đã được nêu tại điểm thứ bảy, phần 2.1.a).

2.3. Những hạn chế, bất cập trong dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi)

2.3.1. Hạn chế, bất cập về tính pháp lý của Dự thảo

Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) là Luật Sửa đổi Luật Tổ chức chính quyền địa phương số 65/2025/QH15 được Quốc hội thông qua ngày 19/02/2025, hiệu lực từ ngày 01/3/2025, với mục tiêu điều chỉnh CQĐP từ 03 cấp (tỉnh, huyện, xã) xuống 02 cấp, cụ thể là xóa cấp huyện, chỉ còn chính quyền cấp tỉnh và chính quyền cấp cơ sở (cấp xã) để tinh gọn bộ máy CQĐP. Đây cũng là mục tiêu yêu cầu của Bộ Chính trị tại các Kết luận 126, 127 [7]. Vấn đề đặt ra ở đây là phải sửa đổi trước Hiến pháp 2013 bởi Hiến pháp là đạo luật cơ bản của đất nước, có hiệu lực pháp lý cao nhất, tất cả các bộ luật, luật ban hành đều phải căn cứ pháp lý vào Hiến pháp, tất cả văn bản quy phạm pháp luật không được trái với quy định Hiến pháp 2013 [8]. Từ đó xuất hiện bất cập về căn cứ ban hành.

2.3.2 Hạn chế, bất cập khi một số luật liên quan chưa được sửa đổi theo quy định chính quyền địa phương 02 cấp

- Luật Ban hành VBQPPL số 64/2025/QH15 được Quốc hội thông qua ngày 19/02/2025, cùng ngày thông qua với Luật Tổ chức chính quyền địa phương số 65/2025/QH15. Về hiệu lực thi hành thì Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 có hiệu lực từ ngày 01/3/2025, Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 có hiệu lực từ ngày 01/4/2025. Tại Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 vẫn quy định còn văn bản quy phạm pháp luật cấp huyện và bãi bỏ ban hành VBQPPL của cấp xã (xã, phường, thị trấn) [9]. Do đó cần phải sửa đổi cùng lúc cả hai luật này vì dự thảo có nêu Nghị quyết của HĐND xã, phường ở chính quyền cấp cơ sở.

- Luật Quy hoạch đô thị năm 2024 có hiệu lực từ ngày 01/7/2025 vẫn quy định thị trấn là đô thị dù có quy định việc xác định đô thị là căn cứ vào Luật Tổ chức chính quyền địa phương [10]. Sự khác nhau về nội dung này cũng cần được xem xét, thống nhất.

2.3.3. Về quy chế làm việc mẫu của HĐND và UBND (khoản 5 Điều 5 và khoản 3 Điều 6 của dự thảo Luật)

Quy chế làm việc mẫu là điểm mới của Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 và dự thảo Luật Sửa đổi của Luật này do Quốc hội ban hành đối với HĐND, Chính phủ ban hành đối với UBND cần được giải thích ở phần từ ngữ hoặc giải thích tại điều luật để dễ hiểu, dễ thực hiện theo mục đích của quy chế mẫu này. Hơn nữa, các quy chế của HĐND và UBND ở các điều luật có quy định ban hành nhưng không nêu mối quan hệ với quy chế làm việc mẫu này.

2.3.4. Về sử dụng từ "phù hợp" và nội dung các nguyên tắc, điều kiện (Điều 8 Dự thảo)

Nội dung các nguyên tắc sử dụng từ "phù hợp" cần làm rõ khái niệm này để dễ hiểu, dễ thực hiện các nguyên tắc. Nguyên tắc và điều kiện để sáp nhập, phân chia… các đơn vị hành chính cần đưa các tiêu chí mà Bộ Chính trị đã thống nhất vào nội dung điều luật để thể chế hóa Kết luận của Bộ Chính trị về CQĐP. Điểm đ, Khoản 2, Điều 8 có ghi: "… tạo sự thuận tiện cho nhân dân" cũng cần làm rõ khái niệm của từ "thuận tiện".

2.3.5. Về trình tự, thủ tục thành lập, sáp nhập đơn vị hành chính (Điều 10 Dự thảo)

Khoản 1 Điều 10 Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) cần làm rõ các ý: đề xuất sáp nhập tỉnh thì luật nên phân công cho một tỉnh hay các tỉnh cùng xây dựng đề án sáp nhập; đề án sáp nhập đơn vị hành chính xã, phường thì ghi rõ là UBND tỉnh có các đơn vị hành chính cấp xã cần sáp nhập để phân biệt rõ và tách bạch. Thực tế cho thấy, trung ương có chỉ định đại diện các tỉnh chủ trì phối hợp các tỉnh trong sáp nhập để xây dựng đề án chung. Vấn đề sáp nhập xã, phường, thị trấn thì hiện nay cấp huyện (huyện, thị xã, quận, thành phố trực thuộc tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương) đang tiến hành xây dựng để trình UBND tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương xem xét, quyết định trình Chính phủ.

2.3.6. Về thẩm quyền (Điều 11 Dự thảo)

Dự thảo Luật 2025 (sửa đổi) cần làm rõ việc phân định thẩm quyền với quyền hạn của CQĐP. Nếu nói "thẩm quyền" là quyền được luật phân cho tổ chức, cá nhân thực hiện thì để địa phương chủ động thực hiện quyền hạn theo chỉ đạo của đồng chí Tổng bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam: "Địa phương quyết, địa phương thực hiện và địa phương chịu trách nhiệm". Quy định rõ ràng trong luật sẽ tăng tính chủ động cho chính quyền cơ sở và an tâm về mặt pháp lý để cơ sở tổ chức thực hiện.

2.3.7. Về phân quyền, phân cấp và ủy quyền (Điều 12, 13, 14 Dự thảo)

Nội dung từng điều chưa quy định tập trung, còn quy định nội dung các điều khác, khó theo dõi, khó thực hiện như khoản 2 Điều 12 bao gồm cả phân quyền, phân cấp và ủy quyền; khoản 5 Điều 13 bao gồm UBND tỉnh đề xuất trung ương về phân cấp, phân quyền.

Việc ủy quyền ở Điều 14, Dự thảo cần ghi rõ việc "ủy quyền phải theo quy định của Luật này và các luật liên quan", thay vì chỉ nói "ủy quyền theo quy định của pháp luật, trừ trường hợp pháp luật quy định không được ủy quyền", dẫn đến chưa rõ quyền ủy quyền trong Luật Tổ chức chính quyền địa phương.

2.3.8. Về nhiệm vụ, quyền hạn của chính quyền địa phương

a. Nhiệm vụ, quyền hạn của CQĐP cấp tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương

- Nhiệm vụ, quyền hạn của HĐND cấp tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.

Đối với HĐND cấp tỉnh: Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) đã bổ sung quyền hạn cho HĐND theo phương hướng tăng quyền chủ động, tự quyết của cấp tỉnh. Cần xem xét các nội dung:

Thứ nhất, về cơ cấu tổ chức của HĐND cấp tỉnh, dự thảo chỉ ghi thường trực HĐND, các ban của HĐND, Tổ Đại biểu HĐND cấp tỉnh và đại biểu HĐND (điểm đ Khoản 2 Điều 15) cần làm rõ các ban nào như Luật năm 2015 hay theo quy định của UBTVQH.

Thứ hai, về lĩnh vực ban hành văn bản của HĐND, cần đưa quy định loại văn bản để bãi bỏ, sửa đổi, bổ sung văn bản do HĐND ban hành theo Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 không nhất thiết phải là nghị quyết, có thể là một văn bản hành chính để thu hồi, đình chỉ văn bản cho kịp thời thay vì thủ tục nghị quyết phải ban hành cần nhiều thời gian.

Thứ ba, về lĩnh vực ngân sách, HĐND tỉnh có quyền áp dụng chính sách đặc thù khi được Chính phủ cho phép, mà thực tế tỉnh nào cũng có đặc thù riêng nên trong quản lý ngân sách tỉnh đề nghị luật cho phép HĐND tỉnh quyết định ngân sách đặc thù như luật cho phép với HĐND thành phố trực thuộc trung ương để phát triển thế mạnh đặc thù của địa phương.

Đối với HĐND thành phố trực thuộc trung ương: Các bất cập, hạn chế đã nêu ở HĐND tỉnh cũng là bất cập đối với HĐND thành phố trực thuộc trung ương.

- Nhiệm vụ, quyền hạn của UBND cấp tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.

Đối với UBND tỉnh: Dự thảo chưa đề cập đến nội dung cơ cấu tổ chức của UBND tỉnh, chỉ nêu quyền hạn về tổng biên chế địa phương, quyết định số lượng lãnh đạo của chính quyền cấp cơ sở như Luật năm 2015 đã nêu. Như đề cập đối với HĐND tỉnh, dự thảo Luật cần thiết bổ sung về quyền của UBND tỉnh quyết định chương trình, dự án phát triển dịch vụ, ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh, như quyền hạn của UBND TP trực thuộc trung ương.

Đối với UBND thành phố trực thuộc trung ương: Cơ cấu bộ máy của UBND thành phố trực thuộc trung ương chưa được nêu rõ trong dự thảo.

b. Về nhiệm vụ, quyền hạn của CQĐP cấp cơ sở

Đây là quy định mới vì cấp huyện đã xóa bỏ và chính quyền cấp xã hiện tại sẽ sáp nhập theo quy định mới sẽ trở thành một xã, phường với quy mô tương đương cấp huyện thu nhỏ một phần. Theo quy định của Bộ Chính trị, Quốc hội thì một đơn vị hành chính cấp huyện cũ sau sáp nhập chỉ còn khoảng 40% số đơn vị hành chính cấp xã. Một xã, phường sau khi sáp nhập bình quân quy mô sẽ tương đương cấp huyện thu nhỏ. Dự thảo đã quy định nhiệm vụ, quyền hạn của HĐND và UBND cấp cơ sở tương đương quyền hạn của CQĐP cấp huyện và có bổ sung thêm nhằm đưa pháp luật đi vào cuộc sống nhân dân nhanh nhất, kịp thời nhất. Tuy nhiên, trong thực tiễn, Dự thảo Luật năm 2025 (sửa đổi) cần xem xét các nội dung sau:

- Đối với HĐND xã, phường: Thứ nhất, dự thảo cần xác định vị trí của chính quyền cấp cơ sở trong chính quyền 02 cấp: vừa là cấp xã hiện hành, vừa là cấp xã mới có cả nhiệm vụ của cấp huyện để làm cơ sở xác định đúng nhiệm vụ, quyền hạn của chính quyền cấp cơ sở. Thứ hai, dự thảo cũng cần có quy định cơ cấu bộ máy HĐND cấp cơ sở.

- Đối với UBND xã, phường: Thứ nhất, dự thảo cần bổ sung về quyết định của UBND tỉnh ban hành quyền

hạn, nhiệm vụ của UBND xã, phường như Chính phủ cũng ban hành Nghị định ban hành nhiệm vụ, quyền hạn của UBND cấp tỉnh. Thứ hai, dự thảo chưa quy định bộ máy của UBND xã, phường theo như Luật năm 2015.

2.4. Đề xuất giải pháp thực hiện

2.4.1. Đề nghị với các Bộ, cơ quan ngang Bộ

- Bộ Nội vụ: Phối hợp với Bộ Tư pháp, các Bộ có liên quan trong việc tham mưu Chính phủ trình Quốc hội xem xét, quyết định ban hành Luật sửa đổi, bổ sung cùng lúc với các luật liên quan khác trong thực hiện chủ trương của Đảng, Nhà nước về chính quyền 02 cấp, cụ thể: Luật năm 2025 (sửa đổi) về tổ chức chính quyền địa phương, Luật 2025 (sửa đổi) về cán bộ, công chức, viên chức

- Bộ Tư pháp: Xây dựng Luật (sửa đổi) 2025 về ban hành VBQPPL tại các nội dung về thẩm quyền ban hành văn bản quy phạm pháp luật của CQĐP 02 cấp trong thời gian đến. Thẩm định dự thảo kịp thời các luật sửa đổi liên quan đến CQĐP 02 cấp.

- Các Bộ và cơ quan ngang Bộ liên quan: Xây dựng dự thảo kịp thời, đồng bộ với Bộ Nội vụ, Bộ Tư pháp các lĩnh vực đang phụ trách để hoàn thiện pháp luật về xây dựng chính quyền 02 cấp.

2.4.2. Đối với UBND tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương

Căn cứ các tiêu chí sáp nhập tỉnh, sáp nhập xã, phường để đề xuất với Chính phủ bộ máy CQĐP mới với mục tiêu cuối cùng là tạo điều kiện tốt nhất cho đời sống của nhân dân, tôn trọng ý kiến góp ý của nhân dân, tạo sự đồng lòng, đoàn kết đúng nghĩa của nhân dân để việc sáp nhập đạt được mục tiêu mà Bộ Chính trị, Nhà nước đề ra trong kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Giải quyết đúng quy định trong việc sắp xếp bộ máy, vị trí việc làm, vị trí quản lý của cấp tỉnh và cấp cơ sở, nhất là cấp cơ sở để đảm bảo hiệu lực quản lý ổn định, liên tục từ trung ương đến cấp cơ sở, phục vụ nhân dân tốt hơn so với chính quyền 03 cấp hiện hành.

3. Kết luận

Qua nghiên cứu, đối chiếu, phân tích và tổng hợp, tác giả nhận định nội dung của dự thảo trình bày rõ ràng nhiệm vụ và quyền hạn của chính quyền 02 cấp theo định hướng tăng thẩm quyền cấp tỉnh, đặc biệt là quyền hạn của chính quyền cấp cơ sở, nơi làm việc trực tiếp, gần gũi với người dân, là nơi có thẩm quyền tương đương với thẩm quyền cấp huyện trước đây, tạo điều kiện giải quyết kịp thời cho người dân các thủ tục hành chính, các dịch vụ công đảm bảo an sinh xã hội, gần dân nhất để tiếp thu nguyện vọng của dân, giải quyết cơ bản nhu cầu của nhân dân. Do nhu cầu cấp bách của công cuộc cải cách thể chế, nhanh chóng ổn định và phát triển đất nước trong giai đoạn lịch sử mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc; do đó, dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi) không thể tránh khỏi một số hạn chế và bài viết đã đề xuất một số giải pháp để hoàn thiện.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Nội vụ (2025), *Dự thảo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi).*

[2] Ban Chấp hành Trung ương (2025), *Kết luận số 119-KL/TW của Bộ Chính trị ngày 20/01/2025 về định hướng đổi mới, hoàn thiện quy trình xây dựng pháp luật*.

[3] H. Khánh (2024), *Địa phương quyết, địa phương làm, địa phương chịu trách nhiệm: Kỳ vọng đột phá,* nguồn:https://vov.vn/chinh-tri/dia-phuong-quyet-dia-phuong-lam-dia-phuong-chiu-trach-nhiem-ky-vong-dot-pha-post1124881.vov, truy cập ngày 01/3/2025.

[4] Báo điện tử chính phủ (2025), *Tiêu chí, nguyên tắc sắp xếp cấp tỉnh, cấp xã,* nguồn: https://xaydungchinhsach.chinhphu.vn/tieu-chi-sap-xep-cap-tinh-cap-xa-119250326124058799.htm, truy cập ngày 31/3/2025].

[5] Báo điện tử chính phủ (2025), *Đề xuất quy định tiêu chuẩn, số lượng của đơn vị hành chính xã, phường sau sắp xếp,* nguồn: https://xaydungchinhsach.chinhphu.vn/de-xuat-quy-dinh-tieu-chuan-so-luong-cua-don-vi-hanh-chinh-xa-phuong-sau-sap-xep-119250326130652555.htm, truy cập ngày 31/3/2025.

[6] Ban Chấp hành Trung ương (2024), *Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*.

[7] Ban Chấp hành Trung ương (2025), *Kết luận số 126-KL/TW ngày 14/02/2025 về một số nội dung, nhiệm vụ tiếp tục sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị năm 2025*.

[8] Quốc hội (2017), *Hiến pháp Việt Nam qua các thời kỳ*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[9] Quốc hội (2025), *Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật số 64/2025/QH15.*

[10] Quốc hội (2024), *Luật Quy hoạch đô thị và nông thôn số 47/2024/QH14.*